

Editorial

Administratieve vereenvoudiging en gegevensbescherming

Zowel in Nederland als in België laat de bedrijfswereld regelmatig zeer verontrustende berichten horen over de hoge kost van de administratieve verplichtingen en de rem die van deze verplichtingen uitgaat op de creatie van tewerkstelling. Ook de burgers begrijpen steeds minder waarom zij bij contacten met openbare diensten meermaals dezelfde informatie moeten meedelen aan verschillende diensten via tal van verschillende formulieren. Zij vragen zich af waarom de openbare diensten de beschikbare informatie niet op een efficiënte wijze onder mekaar uitwisselen, zodat heel wat paperassen kunnen worden vermeden.

Veel openbare diensten zijn inderdaad massaal gegevensverwerkende entiteiten, waarvoor informatie één van de belangrijkste productiefactoren is. De door de verschillende diensten benodigde informatie is bovendien voor een groot deel gelijklopend. Het is dan ook niet meer dan normaal dat de beleidsvoerders een rationeel informatiebeheer en netwerken voor elektronisch gegevensverkeer tussen de overheidsdiensten steeds meer als een strategische aangelegenheid zijn gaan beschouwen. Er is ongetwijfeld nog een hele weg af te leggen, maar een aantal projecten hebben reeds tot aanzienlijke tastbare resultaten geleid.

De roep van de burgers en de ondernemingen naar een vlotte onderlinge elektronische gegevensuitwisseling tussen openbare diensten en dus een hergebruik van reeds beschikbare informatie door deze diensten bij de uitvoering van hun diverse opdrachten, moet echter verzoend worden met een basisprincipe uit de reglementering inzake gegevensbescherming. Meer bepaald het finaliteitsbeginsel, dat stelt dat persoonsgegevens maar mogen verwerkt voor welbepaalde en uitdrukkelijk omschreven doeleinden, die aan de betrokkene bekend moeten zijn bij de inzameling van de gegevens of uiterlijk op het ogenblik van de registratie ervan. Latere verwerkingen van de gegevens die onverenigbaar zijn met deze doeleinden, zijn verboden.

Het staat buiten kijf dat het finaliteitsbeginsel één van de fundamenteën is voor een degelijke gegevensbescherming, en zonder meer gehandhaafd moet blijven. De vraag is echter hoe de toepassing van dit beginsel binnen de sfeer van de openbare diensten vorm kan worden gegeven op een wijze dat de burger enerzijds wordt beschermd tegen misbruiken, maar anderzijds geen niveau van dienstverlening ontbeert waarop hij terecht aanspraak maakt, met een minimum aan onnodige administratieve formaliteiten. De organen die belast zijn met de interpretatie en handhaving van de regelgeving inzake de bescherming van de persoonlijke levenssfeer, zowel op nationaal als op supranationaal niveau, hebben op dit vlak een belangrijke verantwoordelijkheid. Dit wordt nog niet altijd voldoende beseft. Nog te vaak wordt zinvol en verantwoord hergebruik van gegevens door openbare diensten op grond van een vermeende onverenigbaarheid van doeleinden afgewezen.

De evaluatie van de verenigbaarheid van een verwerking binnen de openbare diensten moet rekening houden met het feit dat deze diensten het algemeen belang nastreven. Dit verantwoordt m.i. een ruimer toegelaten herverwerking van informatie om de dienstverlening te optimaliseren en fraude efficiënt te bestrijden. Op voorwaarde dat een aantal waarborgen worden geboden.

Een eerste waarborg dient te bestaan in een maximale transparantie voor de burger omtrent de onderlinge gegevensuitwisseling tussen en de herverwerking van gegevens door de openbare diensten. De burger moet op elk ogenblik kunnen weten welke gegevens voor welke doeleinden over hem worden uitgewisseld tussen welke openbare diensten. Bovendien moet hij op belangrijke momenten in het besluitvormingsproces van deze diensten de gelegenheid krijgen om eventuele onjuistheden of onvolledigheden recht te zetten. Hoe meer openbare diensten gegevens bij mekaar betrekken, hoe meer inspanningen zij moeten leveren om de burger op decisieve momenten te informeren over de gegevens aan de hand waarvan zij tot een beslissing zijn gekomen.

Ik durf er zelfs voor pleiten dat een stap verder wordt gegaan dan loutere transparantie. Een specifiek, onafhankelijk orgaan, dat zelf geen taak heeft inzake inning van gelden of verlening van diensten aan de burgers, en best benoemd wordt door het Parlement, zou kunnen worden belast met de machtiging, in concreto, van welke gegevens tussen welke openbare diensten mogen worden uitgewisseld voor welke doeleinden en over welke soorten van personen. Deze machtigingen moeten voor elkeen toegankelijk zijn. Het machtigingsorgaan zou bovendien kunnen worden belast met het uitvoeren van een preventieve controle op de rechtmatigheid van elke concrete stroom in functie van de verleende machtigingen en het bijhouden van loggings omtrent de verrichte gegevensuitwisselingen.

Ten tweede moeten bijzondere garanties worden voorzien bij gegevensuitwisseling met instanties die weliswaar belast zijn met de uitvoering van opdrachten van algemeen belang, maar daarnaast ook andere activiteiten vervullen. Men denke aan sociale verzekeraars die ook op commerciële basis private verzekeringen aanbieden, of aan telecomproviders die voor bepaalde personen een sociaal tarief moeten aanbieden. Het pleidooi voor een vlottere mogelijkheid tot herverwerking van gegevens tussen openbare diensten geldt uiteraard niet zomaar voor deze andere doeleinden. In dergelijke gevallen zouden gedragscodes kunnen worden vastgelegd met de betrokken instanties, waarin vrij gedetailleerd wordt omschreven welke organisatorische en technische maatregelen worden genomen om de gegevensverwerking voor de opdrachten van algemeen belang afdoende te scheiden van de gegevensverwerking voor andere opdrachten. Schending van deze gedragscode moet dan leiden tot de intrekking van de erkenning voor de uitvoering van de opdrachten van algemeen belang.

Tenslotte is ook een afdoende informatieveiligheidsorganisatie in elke openbare dienst cruciaal. Deze steunt best op een sensibilisering en responsabilisering van elke openbare dienst. Concreet kan worden gedacht aan de instelling van een specifieke informatieveiligheidsafdeling in elke openbare dienst, met een documenterende, adviserende, stimulerende en intern controlerende functie, die rechtstreeks rapporteert

aan de eindverantwoordelijke van de dienst, en beschikt over een aantal efficiënte actiemiddelen.

Frank ROBBEN